

בעזהשׁי"ת

שיעור בספה"ק אור המאיד

מפי הגה"ח
רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

• פרשת פינחס •
ובין המצרים

'בחכמה יבנה בית' - בניית הניבות התפלה על ידי התבוננות המחשבה קודם התפלה
המתאבל על ירושלים זוכה ודואה בשמחה
געגוע וציפיה לגילוי כבוד ה' בימי בין המצרים והשייכות לבקשת 'יודע כל פעול' בראש השנה

תְּחִינָה עֲיִנֵנו בְּשׁוֹבֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים
הפצת גליון תורה זה
לנאות הכלל והפרט
לאוקמא שכינתא מעפרא
מתוך רחמים מגולים

ולרגל היולת האי עיר וקדיש בעל ה'אור החיים' הקדוש זיעוכי"א
זכותו הגדולה תעמוד לניב הלב להתברך הוא וכל משפחתו ברוב הצלחה נחת דקדושה. אמן

שיעורים אלו בספה"ק 'אור המאיר' על פרשת השבוע נמסרים מידי מוצש"ק בישיבה גדולה פני מנחם י-ם עיה"ק, ונערכים מידי ע"מ להוציאם לאור עולם לקראת ש"ק [בשל המהירות הנדרשת ייתכנו שגיאות כתיב /או בהשגת הכוונה אל נכון, ואיתנו תלון משוגותינו ואי"ה חזון למועד ייערכו הדברים כדת וכדין]

חכם לב ייקח מצוות

בקריאה של חיבה נקרא לנהנים עצה ותושיה, ליתן יד ושותפות בהוצאות מלאכת העריכה הכתיבה וההפצה של שיעורים נכבדים אלו למען תרבה הדעת עדי יקויים אימתי קאתי מר לכשיפוצו מעיינותיך חוצה

לפרטים ולהקדשה בגליון השבועי ניתן לפנות למייל המערכת

tam522511@gmail.com

או בפקס - 077-3181588

או להשאיר הודעה בקו דברי אמת ואמונה בשלוחה 10

לקבלת האימיל השבועי בדוא"ל

עם כלל השיעורים שנמסרים מדי שבוע: שיחות לפרשת שבוע | סדרות השיעורים | גליונות | שיעורי הכנה לקראת מועדים | גליונות השבוע בספה"ק : תורת המגיד, פרי הארץ, אור המאיר

הדעת על הערה על השיעורים ולענייני הפצה

ו/או לשאלות נוספות אל מו' הגה"ח רא"מ אלתר שליט"א בחסידות ודרכי העבודה, ניתן לשלוח לכתובת המערכת

מכון 'תורת א"ם'

tam522511@gmail.com

או בפקס - 077-3181588

וכן ניתן להשיג את הספרים:

שיעורים בספה"ק פרי הארץ | אמצא מקום לה' - שערים לפנימיות התפילה | מלכות הוי"ה | ושאר ספרים אצל המכון בפרטים הנ"ל

ניתן לשמוע את השיעורים השבועיים גם בקו דברי אמת ואמונה בשלוחה 3

ארץ ישראל - 5265 * (או 02-5011430)

ארה"ב 518-329-9186

אירופה 44-3303-9004-84

בשלוחה ייעודית זו מופיעים גם שאר שיעורי הרב שליט"א בספרי:

תורת המגיד | פרי הארץ | תומר דבורה | תניא - שער היחוד והאמונה | דעת תבונות | שפת אמת | דרך ה',

ושיעורים נוספים למועדים, ובמגוון נושאים וענייני השעה

תוכן הענינים

ג' בחכמה יבנה בית' - בניית תיבות התפלה על ידי התבוננות המחשבה קודם התפלה ג

ג' מאחר שהתפלה במקום קרבות צריך האדם ללמוד סדר העבודה ג

ד' שלימות הדיבור כאשר דבק בפנימיות המחשבה ותנועת האברים ד

ה' בחכמה יבנה בית' - יש לבנות את צירופי תיבות התפלה עם מחשבה וכוונה ה

ה' כוח החכמה לחבר הפכים ה

ו' בית ראשון ה' ראשונה מחשבה, בית שני ה' אחרונה דיבור ו

ח' חורבן עצמו הוא חורבן המקדש הפרטי ח

ח' בצירוף המחשבה לדיבור מצרף שם הוי"ה ח

ח' המחשבה הטהורה איך להוציא הדבור זה חיות האותיות ח

ט' החכמה הוא בחית גולם דלית בה חוורא ויכולה להתפשט לכל צירוף ט

י' האותיות מפוזרים ורחוקים מאד זה מזה ולקיטתם כלקיטת אבנים לבניית בית י

יב' עבודה הנ"ל רמוזה בכוונות בין המצרים יב

יג' המחשבה נקראת "תניא" והדיבור "איתן" יג

יד' ביאורי ספרי החסידות בג' הבחינות 'משכיל מושכל שכל' יד

טז' דברו אתי - כל הדיבורים הם על ידי דוד המלך שמרכבה למדת המלכות טז

המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה - געגוע וציפיה לגילוי כבוד ה' בימי בין

המצרים והשייכות לבקשת 'וידע כל פעול' בראש השנה טז

יש לנהוג בהלכות המעשיים של האבלות על חורבן הבית מבלי לחפש להתחמק

מכך טז

הטעם שכל שאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה יז

שייכות עבודת בין המצרים לבקשת 'וידע כל פעול' בראש השנה יז

פרשת פינחס

'בחכמה יבנה בית'

בניית תיבות התפלה על ידי התבוננות המחשבה קודם התפלה

מאחר שהתפלה במקום קרבנות
צריך האדם ללמוד סדר העבודה

והנראה בהקדם נעים זמירות ישראל (תהילים
פט, ב-ג) 'משכיל לאיתן האזרחי,
חסדי ה' עולם אשירה, לדור ודור אודיע
אמונתך בפי', והכוונה, להורות עיקר
עבודת האדם, איזה עבודה שבלב זו תפלה,
העומדת לנו עתה במקום הקרבנות, כנאמר
(הושע יד, ג) 'ונשלמה פרים שפתינו', ובפרט
בימים אלו ימי בין המצרים בוודאי צריך
לזכור ולעורר עצמנו בכך שהתפלה היא
'ונשלמה פרים שפתינו'.

ואם כן מה מאוד צריך האדם ללמוד סדר
העבודה, הרי כהן שנכנס לבית
המקדש לעבוד את העבודה בלי ללמוד
מקודם איך הוא צריך להתנהג, השחיטה
לא תהיה כראוי, ולא יעשה העבודות
לשמה ואף יפגל, ובכלל צריך ללמוד את

בפסוק 'אבינו מת במדבר, והוא לא היה
בתוך העדה, הנועדים על ה' בערת
קרה, כי חטאו מת, ובנים לא היה לו, למה
יגרע שם אבינו, ויקרב משה את משפטן
לפני ה', ויאמר ה' אל משה בן בנות צלפחד
דוברות' (במדבר כו, ג ט).

להיות הכלל מונח בדינו, שכללות סיפור
התורה ישנה בכל אדם ובכל זמן,
זהו אחד מהיסודות שרבינו חוזר עליהם
כל הזמן, שכל דבר הכתוב בתורה נוהג
תמיד, ומה שכתוב בתורה אין זה סיפורי
היסטוריה ח"ו, אלא זהו הקוד הפנימי של
הבריאה, שבו נמצא שרשי הבריאה, וכל
הכתוב בתורה נהוג בכל רגע ובכל שעה,
ומוכרח לומר שמענות בנות צלפחד ישנם
גם כן בעבר והוה ועתיד, ואם כן איך יכול
האדם להמציא, דברי החכמניות ודרשניות
בעצמותו, הנוגע לעבודתו יתברך.

היא פנימיות הדיבור, שהמחשבה היא בחינת פנימיות ונשמת הדיבור החיצוני, וכמובן מכך ש'כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין' (ברכות ו), שאף על פי ששני בני אדם אומרים את אותם התיבות זה שיש לו יראת שמים דבריו נשמעין וזה שאין לו יראת שמים אין דבריו נשמעין, כי פנימיות האדם הוא פנימיות הדיבור. ואפילו בגשמיות ניכר ההבדל בין זה שמבקש מן השפה ולחוץ, לזה שמבקש בפנימיותו, שזה מתבטא בטעמים ובניגון שמדבר, ויותר מכך זה מתבטא בהרגשה פנימית שלו. וכמו כן בתפלה צריך האדם להתפלל עם חלק הפנימי שלו, חלק המחשבה וההרגשה, שזה חלק הראשון של 'להוציא דבור לפני אלקים בשלימות'.

והחלק השני הוא להיפך, שגם חלק המעשה, תנועות אבריו, יהיה משועבד לדיבור היוצא מפיו, העמידה לפני המלך וכל פרטי ההלכות שבזה, וכמו כן תנועות של התלהבות שידוע שרבינו החמיר מאד בזה שלא יעשו אפילו תנועה אחת שאינה מחוברת לפנימיות האדם.

וקודם צריך האדם לפעול בעצמו לחבר את חלק הפנימי של מחשבתו לדיבור שמוציא, ולאחר מכן לחבר את החלק החיצוני של תנועת אבריו לדיבור שמוציא. והיו צדיקים שעמדו בתפלה בלי שום תנועה, והיו צדיקים שהתנענעו, ויש

דיני טומאה וטהרה בכדי לידע איך להתנהג בבית המקדש, כל הלכות טומאת שרץ וכל דיני טומאת מת וכו', ומבואר בגמרא (כתובות קו.) שתלמידי חכמים המלמדין הלכות שחיטה והלכות קמיצה לכהנים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה, שהוא הכרח ממש לעבודת הכהנים. והיום ש'ונשלמה פרים שפתנו' והתפלה במקום הקרבנות, מוטל עלינו ללמוד סדר וצורת הדברים, שהתפלה תהיה בלי מחשבת פיגול, ועם הצורה החיצונית הראויה כמבואר בהלכות תפלה כל פרטי ופרטי פרטים של העמידה בתפלה.

שלימות הדיבור כאשר דבק בפנימיות המחשבה ותנועות האברים

ולמוד סדר העבודה בפנימיות הוא, להוציא דבור לפני אלקים בשלימות, שבשלימות זו נכלל שני הפכים, מצד אחד לדבק בפנימיות מחשבתו לדיבורו, ומצד שני לדבק גם את ותנועות אבריו אל האותיות היוצאים מפיו.

דהנה הדיבור הוא הנקודה הממוצעת בין המעשה למחשבה, שהרי דומם צומח וחי אין להם את כוח הדיבור, וכוח הדיבור הוא משהו אנושי השייך למעלת מין המדבר, אבל דיבור בלי מחשבה מנוגד לכל רעיון הדיבור, שהרי מהות האדם היא פנימיות מחשבתו, שהמחשבה

בתיים', משתי אותיות ניתן לבנות רק שתי תיבות, ולדוגמא מהאותיות א' ב' ניתן לבנות שתי תיבות אב בא, ותו לא. ג' אבנים בונים ו' בתיים', משלש אותיות ניתן לבנות שש תיבות, ולדוגמא מהאותיות ש' ג' י' ניתן לבנות שש תיבות [לא לכולם יש משמעות] א. שני, ב. שין, ג. ישן, ד. ינש, ה. נשי, ו. ניש. ובספר יצירה שם נוסף 'ארבע [אבנים] בונות ארבעה ועשרים בתיים, חמש [אבנים] בונות מאה ועשרים בתיים, שש [אבנים] בונות שבע מאות ועשרים בתיים, שבע [אבנים] בונות חמשת אלפים וארבעים בתיים, מכאן ואלך צא וחשוב, מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוון יכולה לשמוע', עכ"ל ספר יצירה.

ומאחר וכתוב 'בחכמה יבנה בית', מובן שגם את בנייני תיבות התפלה צריכים לבנות בחכמה, וכמו שיתבאר להלן שכל תיבה ומלה של תורה ותפלה שאנו אומרים איכות בנייתה תלויה כפי המחשבה, ואותיות הנאמרים בלי מחשבה הינם בכחינת אותיות מתות בלי חיות, ורק עם המחשבה אזי 'בחכמה יבנה בית' כפי איכות המחשבה.

כוח החכמה לחבר הפכים

ולהבין מעט יותר את שייכות החכמה דייקא לבניית התיבות, נוסיף את הכתוב בתורת המגיד (פעמים), וז"ל: 'ידוע שכל התהוות שבעולם הכל נעשה על ידי חכמה, כמו שכתוב (ספ קד, נד) 'כולם

שבחלק מהתפלה התנענעו ובחלק מהתפלה עמדו בלי תזווה, כל אחד לפי שרשו ופנימיותו ולפי השגתו ומדרגתו.

'בחכמה יבנה בית' - יש לבנות את צירופי תיבות התפלה עם מחשבה וכוונה

במלוי הארה עליונה מקדימת המחשבה, קדימת המחשבה היא מקור ושורש המחשבה, המחשבה בנויה מהרבה רבדים, ישנה מחשבה חיצונית, וישנה מחשבה פנימית יותר שהיא שורש המחשבה החיצונית. ולדוגמא, כאשר האדם חושב פעם ראשונה את כוונת שם ה' שהוא היה הוה ויהיה וארון הכל, זה בפנימיות מחשבתו, אבל כאשר עובר תקופה אם מחשב זאת באותם תיבות הרי זה נהפך לבחינת דיבור במחשבה גופא, וביכולתו גם לחשוב על דברים אחרים באותו הזמן. וכל הזמן ישנו המאבק להתחדש ולמצוא בכל דבר עוד נקודה ותבונה ומשמעות כדי שהדבר לא יהיה בחיצוניות המחשבה אלא בפנימיותה.

ובתיב (משלי נד, ג) 'בחכמה יבנה בית', ונודע פרטי אותיות נקראים אבנים, כמבואר בספר יצירה (המונח להבין), ואם מצרפם ומחברם יחד אחד אל אחד יחדיו ידבקו בצירופי תיבות נקראים בתיים, כשם שבנין גשמי נבנה מאבנים כמו כן צירופי תיבות נבנים מאותיות, כמו דאיתא בספר יצירה (פ"ד מט"ו), 'ב' אבנים בונים שתי

בית ראשון ה' ראשונה מחשבה,**בית שני ה' אחרונה דיבור**

ואתא בתיקונים בתיקוני זוהר (מיקון י"א כו, ג) וכן כתוב גם כן הרבה פעמים בזוהר, 'ונהר יחרב ויבש' (ליוז י"א), ודרש יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני. וכמבואר בזוהר שבזמן חורבן בית ראשון הוא בחינת 'ונהר יחרב', ובזמן חורבן בית שני הוא בחינת 'ויבש'.

ב' פעמים כתוב בנביאים 'ונהר יחרב ויבש', פעם אחת בישעיה (י"ט ט) ופעם אחת באיוב (ס"ג), באיוב כתיב 'אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש' ובישעיה כתיב 'ונשתו מים מהים ונהר יחרב ויבש', והרבה מן הדפוסים הביאו את הכתוב בישעיה, אולם בכמה מקומות בזוהר (מ"א סו, קפ"ו, מ"ג מ"ב, קס"ו, מ"ג ק"ג, ועוד) הביא להדיא את ראשית הכתוב באיוב 'אזלו מים מני ים', ולא הביא אף פעם את ראשית הכתוב בישעיה 'ונשתו מים מהים'. וכן מובן גם על פי שכל, כי הכתוב בישעיה מדבר על מה שיעשה ה' למצרים לעתיד לבוא, 'משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים וגו' וסכסכתי מצרים במצרים' (ס"ג-ס"ד) ואזי 'ונשתו מים מהים ונהר יחרב ויבש', ופירש רש"י ונחרבו מים מן הים והנילוס יחרב ויבש, וכן פירש הרד"ק שם, ודוחק לדרוש כתוב זה על בית ראשון ובית שני. מה שאין כן הכתוב באיוב הוא משל מכל נהר הבא מן הים

בחכמה עשית', ועינינו רואות שהחכמה מקשרת יחד ומתווכת שלום אפילו בין שני דברים הפכיים, כמו היסודות, שאילו לא היתה החכמה שביניהם לא היו יכולים אש ומים לדור יחד, ואף על פי כן אנו רואים שהם מורכבים יחד, והכל מפני שהחכמה ביניהם, וכל אחד רואה האין שבחכמה, על כן אינו מתגבר על חברו, כי הוא ראה שהאין היא חיותו, עכ"ל. ובוזה יובן גם מה שמבואר בתורת המגיד (מקן ד"ה וירכ"ב) שייכות ספירת החכמה למדת היסוד, שלכן קראו ליוסף 'אברך' שהיה אב בחכמה ורך בשנים (בראשית מא מג ונג"ט) כי אב הוא ספירת החכמה ויוסף הצדיק שמדתו היא מדת היסוד המקשרת כל דבר שורשה ומקורה בספירת החכמה המתווכת בין ההפכים, ונתבאר באריכות במ"א (שיעור פורמ המגיד מקנ).

ובזה אף יובן הטעם שחיבור האותיות לתיבות נעשה על ידי החכמה דייקא, 'בחכמה יבנה בית', כי כאשר אדם פשוט רואה כמה אותיות שכל אות הוא דבר שלם בפני עצמו אינו מצליח לאחד בין ההפכים, ודייקא החכם שביכולתו למצוא את הנקודה המאחדת והמחברת בין ההפכים ביכולתו לחבר ולצרף הכל, ולכן דייקא ספירת החכמה מצרפת את האותיות ומחברתם לתיבות. ובעומק הדבר, זהו כוח החכמה למצוא את נקודת ההתחדשות והחידוש של כל דבר, שבנקודה זו ניתן לחבר הפכים.

שני לא היתה גאולה שלימה, כי היו מלכי אומות העולם מושלים עליהם כנודע, וגם אמרו רז"ל על פסוק (מגי 6 ט) 'וארצה בו ואכבדוה', חסר ה', שה' דברים חסרו בבית שני ארון וכפורת ונביאים כו' (ימא 6ב). והטעם לכל זה, כי בית ראשון היה מבחינת ה' עילאה בינה, כמ"ש בזוהר שמות (ד"ט ע"ג), ועיין שם במקדש מלך שפירש שגם המלכות היתה אז במדרגת הבינה שהיא ה' עילאה, [והיינו שהשראת השכינה שבבית ראשון היה הרבה יותר מהשראת השכינה שבבית שני, ומזה נמשך כל הארת המוחין והמדרגות הנפלאות שהיו בבית ראשון], עלמא דחירות, חירות משעבוד אומות העולם, והיא בחינת עלמא דאתכסיא, ועל כן היה בו הארון וכפורת שהם גם כן מבחינה זו וכו', וכן הנביאים וכו', אבל בית שני חסר בחינת ה' עילאה ולא היה בו גילוי הה' דברים שהם מבחינת ה' עילאה מפני שהיה מבחינת ה' תתאה, ולכן לא היה בו חירות כו', ולכן גזרו בו חכמים כמה גזרות וסייגים שלא תהיה יניקת החיצונים, מה שאין כן בבית ראשון בבחינת עלמא דאתכסיא אין שם שליטה וממשלה דסטרא אחרא כלל, עכ"ל.

[ובדבריו אלו אנו למדים שהחלק של פנימיות התורה מובן גם בשינויים של חלק הפשט ממש, שכל השינויים מקורם בשורש עמוק בפנימיות התורה, וחלק הפשוט וחלק הפנימי אינם

בכללות, ואת זה מתאים לדרוש על בית ראשון ובית שני.

ונראה לרמו בדבריו הקדושים, שקאי על המחשבה ובחינת הדבור, המורים שתי החי"ן, בית ראשון ובית שני, כן הוא מבואר גם בזוהר (ט"א טז), וז"ל: 'ורזא דמלא ונהר יחרב ויבש' יחרב' בה' עילאה 'ויבש' בה' תתאה', ומבאר רבינו שב' בחינות אלו של בית ראשון ה' עילאה ובית שני ה' תתאה הוא בתוך האדם עצמו, בחינת המחשבה ובחינת הדיבור, בית ראשון אות ה' ראשונה משם הוי"ה ברוך הוא, ובית שני אות ה' אחרונה מלכות בחינת הדיבור.

ידוע שאותיות שם הוי"ה מורים על עשר הספירות, אות י' על אבא ספירת החכמה, אות ה' ראשונה על אימא ספירת הבינה, אות ו' על ששת המדות ז"א (=עילאנין), ואות ה' אחרונה על השכינה, מדת המלכות. ומבאר הזוהר שה' ראשונה היא בחינת בית ראשון וה' אחרונה בחינת בית שני, והאריך הרמ"ק באור יקר (על דברי הוהר שמות) לבאר זאת.

והדבר יובן אף כפשוטו ממש, על פי דברי הבעל התניא (לקוטי תורה, דרושים לר"ה ד"ה לפתן המשנה אות ט), וז"ל: 'נודע בגמרא שרוב הגזירות והחומרות והסייגים היו בזמן בית שני דוקא, [שאמנם היה גם גזירות מלפני כן, אבל רוב הגזירות דרבנן הוא מזמן בית שני], והיינו מחמת שבבית

בצירוף המחשבה לדיבור מצרף שם הוי"ה

וצריך איש הנלכב, בהוציא דיבור לפני אלקים, לצרף שם הוי"ה ברוך הוא באמצעות דיבורו, כמו שדברנו מזה כמה פעמים, ואם אין מחשבתו דבוקה לאותיות היוצאים מפיו, אזי האותיות המה חרכים ויבישים מכל טוב ואינם פורחים לעילא. והוא יסוד המבואר בהרבה מספרי קודש, שאנו מצרפים שם הוי"ה על ידי דיבורנו, כי כוח הדיבור שכתוכנו בנוי על מדת המלכות, השכינה הקדושה, שהיא כוח הדיבור של כל העולם, וכמו שהאריך בזה במאור עינים (פ"ג ל"ג ד"ה ל"ג פ"ט ע"ג), וכאשר האדם משתמש בכוח הדיבור בצורה שדיבורו מחובר למוח ובינתו ולראשית מחשבתו מחבר ומצרף בזה שם הוי"ה.

המחשבה הטהורה איך להוציא הדבור זה חיות האותיות

ומוסף רבינו חידוש בענין זה וכמדומה שענין זה פחות ידוע: כי כלל זה נקוט בידך, והוא כלל גדול לתורה ולתפלה, רעיונותיו ומחשבותיו הטהורים שחושב איך להוציא הדבור, הן המה החיות של האותיות, ואם לאו כמתים נחשבו, בלא חיות כלל. והיינו שצירוף שם הוי"ה אינו תלוי בצירוף המחשבה לדיבור בעת שמדבר, אלא הוא תלוי ברעיונותיו ומחשבותיו הטהורים שחושב איך להוציא

כשני עולמות ומערכות נפרדים, אלא אחוזים ומקושרים זה בזה ממש].

ומאחר שהאדם הוא עולם קטן, וכל מה שיש בכלל יש בפרט, מובן שגם בתוכנו יש את ענין בית ראשון שהוא המחשבה וענין בית שני שהוא הדיבור, וצריך כל אחד להיזהר שלא יהיה בתוכיותו בחינת ו'נהר יחרב ויבש', שלא יהיה בנפשו בחינת חורבן בית ראשון וחורבן בית שני ח"ו.

חורבן עצמו הוא חורבן המקדש הפרטי

כתב בשולחן ערוך (א"ח ס"ג פ"ב ס"ג) 'ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש', ואמר החידושי הרי"מ ש'מי שאינו ירא שמים, יש לו יותר להיות מיצר ודואג שיזכה ליראת שמים' (שפתי ד"ק למשנה ג"ב), שיש לו להיות מיצר ודואג על חורבן עצמו. ואין זה שהוא צריך להיות מיצר ודואג על דבר אחר, אלא חורבן בית ראשון וחורבן בית שני הוא בתוכיות האדם עצמו, ויש לו להיות מיצר ודואג על חורבן המחשבה והדיבור שלו, שזהו חורבן בית המקדש הראשון והשני הפרטי שלו, שבזה תליא חורבן בית המקדש הראשון והשני הכללי. שחורבן הבית הפרטי וחורבן הבית הכללי אינם שני עניינים אלא אותו ענין.

החכמה הוא בחית גולם דלית בה חוורא ויכולה להתפשט לכל צירוף

ונודע חכמה רומז לאות יו"ד הוא בחינת גולם דלית בה חוורא, וכמו מהגולם יכול לעשות איזה אות שירצה, חומר גלם ניתן לקמט לכל צד, [על דרך "פלסטלינה"], ככה עודו בסוד המחשבה יכול לעשות איזה צירוף שירצה. כמבואר בזוהר פרשת בלק (ס"ג קס"ב). שבאות י' אין לבנונית, וענין מה שאות י' הוא בחינת גולם נתבאר במ"א (שיעורי פרי הסדר, מ"ט) באריכות, ונקודת הדברים, בהקדים הכתוב בספרי קודש ששורש כל האותיות הוא האות י', שהתחלת כתיבת כל אות מתחילה באות י', התחלת הכתיבה היא ברשימת נקודה בהנחת העט על הדף, ונקודה היא צורת אות י', ולאחר מכן אם רק ממשיכים את הנקודה בקו ישר נעשית אות ו', אם מרחיבים אותה היא נעשית אות ד' או ה', אם מרחיבים אותה כלפי מעלה נעשה אות ל', ועד"ז שאר כל האותיות, ונמצא שכל האותיות תחילתם ונקודה הראשונית שלהם זה האות י'. וכמו כן ברוחניות י' שעל שם המחשבה נאמרה (כ"ז שמוס טו ב) היא בבחינת גולם שהינו גמיש וניתן לעשות ממנו כל מיני צורות, ומקום הרעיונות שבאדם הינו מקום גמיש שיכול להתפשט לכל כיוון, כי אין בזה עדיין התגשמות וצורה, וזהו מה שהאות י' נקראת גולמא דלית בה חוורא.

הדיבור, דהיינו המחשבה הקודמת לדיבור, המחשבה של ההכנה לדיבור, וההכנה לתפלה שהאדם מחשב איך שיעמוד לפני המלך וידבר אליו זה מה שנותן חיות לאותיות.

ולכן תנו לב להתכוון מה החטא גורם, כאם מחשבותיו משוטטים בתערובות חיצונים מהכלי עולם, כאשר עינינו רואות רובן העלמא, אפילו בשעת תורה ותפלה, מחשבותיהם טרודים ובהולים, לחשוב מחשבות לעשות בזה ובכסף, אדם באמצע התפלה יש לו מחשבות אחרות, ומאת ה' שכוח לוח לבם, ואינם זוכרים אם עומדים בבית או בחוץ, והרגל לשונם נקמו, לא זוכרים בכלל היכן הם נמצאים בשעת הדיבור. ואוי לאותה בושח וכלימה, מתי יעוררו משנתם, כי יכול להיות שישנו שינת עולם כל ימיהם החרוצים על פני אדמה, יכולים לחיות בשינה זו לא להיות שקועים בתוך התפלה שינת עולם חלילה.

ולכן בעצה יגיד הכתוב 'בחכמה יבנה בית', עודו בסוד החכמה שהוא המחשבה, גם שם יראה לבנות הבית מתורה ותפלה טרם עת בא הדיבור, שוב רבינו מדגיש שעוד לפני שהאדם מוציא את הדיבור צריך הוא להיות עסוק במחשבות וטוהרות, ולא להמתין לחיפוש המחשבה רק בשעת הדיבור.

מפוזרים בכל מיני מקומות, והוא רוצה ללקטם ולצרפם יחד אחד אל אחד יחדיו ידבקו, כמו הכונה בית אבנים, צריך לחפש וללקט תחלה אבנים מהרבה מקומות, ואם יראה הרואה שאין האבנים דומים זה לזה, אחד קטן ואחד גדול, אחד גבוה ואחד נמוך, אזי משהו ומחליק עד שיהיה העקוב למישור, ולפעמים צריך להשליך איזה אבן וליקח אבן אחר תחתיו, יש אבן המתאימה ויש אבן שאינה מתאימה, להיותם שוים בדומה אחד בכמות ואיכות, בכדי לבנות צריך נקודה המאחדת ומחברת ביניהם, בכדי שלא יפריד בין הרבקים.

ועתה תחזה לקחת מוסר השכל, אם לבנין הנשמי שאין בנינו בנין עולם, שום בנין אינו מחזיק לעולם ובכלל כל העולם הזה כלה ואובד, ובכל זאת מעשהו בחריצות וזריזות ותחבולות רב, משקיע ועובד קשה לבנות את הבנין, פשיטא וקל וחומר בבנין עולם, היינו כשבונה בתים בתורה ותפלה, שגם שניהם חיי עולם וחיי שעה, מה מאוד יכנה הכונה הבתים ותיבות כצירופים טובים מפוארים.

וידמה בנפשו כאלו האותיות הכינויים לאבנים, המה פרודים ומפוזרים בהרבה מקומות, ואין אות אחת דומה לחברתה, וצריך לסתתם ולהחליקם עתה מרם הבנין, להשליך מהם הכיעור והדומה ממחשבות זרות, ואחר כך ללקטם, לעשות מהם בתים ותיבות. ולערך האבנים ככה

לא בן כשהוציא הדבור, אינו יכול להפך דבורו, כיון שהניד אינו חוזר ומניד, ואינו יכול לתקן את אשר עיית. אחרי שהאדם מדבר הדיבור מקבל כביכול גוף וצורה, וכבר לא ניתן לשנותו. בכוונות התפלה נחלקו המקובלים האם לכוון קודם הוצאת התיבות או אחרי אמירת התיבות, מדברי רבינו נראה שכוונות התפלה צריכות להיות לפני האמירה, כי אחרי כבר לתיבה את הצורה כפי שהיא נאמרה והיא אינה משתנה.

ועל בן מה מאוד צריך איש הישראלי, הרוצה לגשת אל עבודת הקודש פנימה, להתפלל לפניו יתברך, להתבונן בפנימיות מחשבותיו מרם בואו אל בחינת הדבור, כמה רעות גורם בהוצאות אותיות יבישות מפיו, ואז אין רשומו ניכר לא למעלה ולא למטה, דיבור יבש ואותיות שאינם חיים אינם מביאים תולדות, ותועלתו נכזבה לפעול כלום, כי תורתו וגם תפלתו תועבה, [זהו אחד מהמקומות שרבינו נוקט בצורה חריפה מאד].

האותיות מפוזרים ורחוקים מאד זה מזה ולקטתם כלקטת אבנים לבניית בית

והמה למשל אונך, אם רוצה האדם לומר תיבת ארון, ידמה בנפשו כאלו אות א עומד במקום אחד, ואות ד במקום אחר, ואות ו גם בן במקום הרחק מאוד, ואות ז במקום אחר, מפוזרים ומפוזרים, האותיות

הרי הם באים ממקומות רחוקים עוד יותר, והבגדים גם הם באים מכל מיני מקומות רחוקים, ונמצא שבאמת אותיות התורה והתפלה באים מכל מיני מקומות פזורים, ומכל מיני אנשים הירקן והאופה והטבח וכו'.

והריחוק אינו רק ריחוק מקום גשמי, אלא גם ריחוק מקום רוחני, כי בכל מקום שאדם מקבל ממנו נקודת הארה יש מיד כנגד זה גם ניסיון, וכמו כן ישנם את המידות והיצרים המושכים לענייני עולם הזה, וכאשר האדם נאבק עם הרע ומרומם את עצמו הרי הוא מקבץ אץ האותיות המרוחקות מבחינה רוחנית ומביאם למקורם.

וכאשר האדם אומר את האותיות בלי לב ובלי מחשבה הרי הוא משתמש עם הכוח של האותיות הפזורות בעולם רק בשפתיו הגשמיות, אולם החלק הנשמתי שבהם נשאר מפוזר. וביתר ביאור יובן על פי דברי האריז"ל (לקוטי פנים פ"י עקב) שבתוך כל מאכל ישנו מוצא פי ה' בתוכו שהוא המחיה את האדם, וכאשר האדם משתמש רק בעקימת שפתיו שזה חלק המעשי הרי הוא מקבץ רק את המאכל עצמו בלי מוצא פי ה' והחלק הרוחני והנשמתי שבתוכו, שנשאר מפוזר ומפורד. וכמו שנתבאר לעיל שנקודת החכמה היא המחברת ומאחדת הכל, אבל בלי מחשבה הכוחות הרוחניים נשארים מפוזרים ומפורדים.

יהיה הבנין, אם האבנים המה גדולים ומזכים, בכמות ואיכות, גם גדרו ובניינו יהיה גדול ומפואר. וכל זאת צריך להיות בסוד המחשבה בנוכר, 'בחכמה יבנה בית', וככה תבנה ותכונן בבחינת הדבור, ואם אין לו בסוד המחשבה, מאין יהי לו הארה וחיות בבחינת הדיבור.

להרחבת הדברים, כאשר מתבוננים בדברי רבינו מתעורר קושי, איך יחשוב אדם על אותיות תיבת אדון או שאר אותיות תיבת התפלה שהם מרוחקות זה מזו וצריך לחברם, אי אפשר כך להתפלל ובוודאי שלא לכוון בתפלה. אלא נקודה עמוקה ישנה בכוננת דברי רבינו, שריחוק התיבות אינו ריחוק טכני אלא ריחוק תוכני וכמו שיתבאר. ידוע שבשביל לדבר את תיבות התורה והתפלה עם חיות מוכרחים לאכול ולשתות ולנשום את אויר עולם הזה וכו', והקב"ה עשה זאת בשביל בירור הניצוצות שבעולם הזה, וכביכול הקב"ה הניח בתוך "תפוחים ובנות" תורה ותפלה, וכשאנו אוכלים זאת ומקבלים כוח ללמוד ולהתפלל "אותיות" אלו שהיו גנוזים במאכלים עוברים להיות בתוכנו.

וכאשר נדקדק בדבר נמצא שאותיות אלו באים ממקומות שונים, מטעים שונים של תפוחים ושל בנות וכו', כל מאכל בא ממקום אחר, ומיני מזונות הנעשים מקמח ומים ועוד דברים

האדם כבר בתוך עבודת התפלה, די בהנחה ובדיבור בעלמא בשביל לבנות התיבות, מאחר שיש לו כבר מלפני זה את הארה וחיות הדברים.

ומעתה תשביל לדעת דברי קודש התיקונים, 'ורוא דמלה' ונהר

יחרב ויבש' 'יחרב' בבית ראשון 'ויבש' בבית שני', כי בודאי אם בסוד מחשבתו 'יחרב' בלא לחלוחית הארה, 'יבש' ודאי בבית שני, בחינת הדיבור, אם בבחינת בית ראשון שהוא בחינת הבינה שבאדם יש חורבן, שזה בלי לחלוחית, אזי בוודאי יהיה גם 'יבש' בבית שני' בבחינת הדיבור, שהאותיות המה יבישים מכל טוב ואינם פורחים לעילא כמבואר, ומאומה אין בידו. והיינו, שחורבן בית ראשון מביא לחורבן בית שני, שאם במוח האדם ישנו חורבן בית ראשון זה מביא את חורבן בית שני בדיבוריו.

עבודה הנ"ל רמוזה בכוונות בין

המצרים

וניתן להעמיס דברי רבינו בכוונת הארז"ל לבין המצרים (פרע"ס שער מג השעשועות פסק 6), וז"ל: 'בין המצרים צריך לכוין כוונה זו בברכת אבות בהויה בחתימה, תכוין שיאיר הויה לשם זה טדה"ד היוצא מאותיות שלפניו, [האותיות שלפני אותיות הוי"ה הם שם טדה"ד, ט' לפני ה' וד' לפני ה' וה' לפני הו' וד' לפני ה'] ובאתה גבור תכוין בהויה

אבל כאשר זוכה האדם להתכוון לתפלה עם נקודת החכמה, שעניינה הביטול לה', הרי יש לו את נקודת החיבור המאחדת הכל, ואזי באמת תיכת אדון עם המחשבה שיש אדון עולם מאחדת את כל הבריאה ואת כל הניצוצות שבתוכה.

והנה בכללות פרק הבונה במסכת שבת גנוז כוח הבניה, ולכן דייקא שם רמוזים סודות אותיות הא' ב' (שפת קד.), כי באותיות נבראו ונבנו שמים וארץ, (וע"ע שיעור אור המאיר לספירת העומר מ"ג צוה). ומבואר בגמרא שם (ק) 'אמר שמואל המצדד את האבן חייב, מיתיבי אחד נותן את האבן ואחד נותן את הטיט הנותן את הטיט חייב, וליתעמיך אימא סיפא רבי יוסי אומר ואפילו העלה והניח על גבי דימוס של אבנים חייב. אלא תלתא בנייני הוו תתא מציעא ועילא, תתא בעי צדודי ועפרא, מציעא בעי נמי טינא, עילאי בהנחה בעלמא', והיינו שישנם שלש אופני בניה, השורה התחתונה צריכה צידוד ועפר, השורות האמצעיות צריכים גם טיט, ואילו השורה העליונה דיה בהנחה בעלמא. וממנו ניקח לבנייה הרוחנית בעבודת ה', שישנם אבנים שצריכים לסתתם ולהשליך מהם הכיעור כדברי רבינו לעיל, והיא עבודת האדם לנקות עצמו ממחשבות שאינם לה', ולפעמים הבניה נעשית על ידי טיט שהוא ענין ההתלהבות והרגש שעל ידו מתחברים הדברים, ולפעמים, כאשר

בעבודה יוכן ע"פ דברי רבינו הנ"ל, שהוי"ה הוא אותיות ותיבות התפלה שהאדם מדבר, וקדימת המחשבה לפני התפלה הוא בחינת שם טדה"ד, האותיות שלפני שם הוי"ה, וכאשר האדם מקדים את המחשבה לפני התפלה הרי זה גורם שדיבור אותיות ותיבות התפלה ישפיע על תנועות אבריו שיהיו כראוי, שזהו בחינה שאחר הדיבור, שזהו בחינת שם כוז"ו, האותיות שאחרי שם הוי"ה, וכאשר מתפלל באופן זה זהו שלימות התפלה אזי מתגלה ההארה אף באותיות מצפ"ץ שהם אותיות שם הוי"ה באת ב"ש המורה על אותיות נסתרות, ואזי מתגלים הדברים, ועל ידי הצרה נהפכת לרצה, ובמקום הסתר וחורבן יש גילוי, וזוכים לשי"ן שי"ן בשין שלום, שבה הרבש"ע מברך ומחבר כל הדברים יחד.

המחשבה נקראת "תניא"

והדיבור "איתן"

ונחזור לענין 'משכיל לאיתן האזרחי', כי שמעתי מהמגיד זללה"ה היה אומר, כשהתיבה בסוד המחשבה נקרא תני"א, ובצאתו לבחינת הרבור אז נקרא בהיפך אתון "איתן", לשון חוזק ועומד בקיומו, כיון שאינו יכול עתה לשוב מדברו בנוכר, כיון שהגיד אינו חוזר ומגיד, לאפוקי עודו בסוד המחשבה, יכול לעשות איזה צירוף שירצה, מחמת שבמחשבה ניתן לשנות ולצרף צירופים שונים לכן היא נקראת

בחימה זו, שיאיר לשם כוז"ו היוצא מאותיות של אחריו [האותיות של אחרי שם הוי"ה הם שם כוז"ו, האות שאחר י' הוא כ', ושאר ה' הוא ו' ושאר ו' הוא ז' ושאר ה' הוא ו']. ובאתה קדוש תכוין בחימה הוי"ה, לשם מצפ"ץ היוצא מחלוף אתב"ש. וג' שמות אלו גימטריא שי"ן עם הכולל.

ובנ' ברכות אחרונות, יכוין רצ"ה, גימטריא אלהי"ם דההי"ן [אלף למד ה' יוד מ"ם בגימטריא רצה], אשר אותיות אלו רצ"ה הם צרה, וזהו סוד 'עת צרה היא ליעקב' שהוא שם אלקים הנ"ל גימטריא רצה שהוא דין, וזהו סוד 'בין המצרים' כי משם באו הצרות, אם תוסיף שם אדנ"י שהוא דין, והוא גימטריא שי"ן עם רצה הנ"ל, ותכוין כי ג' שמות אלו שהם דינין בין המצרים, והוא צרה, והם גימטריא שי"ן, יתמתקו עם ג' שמות שבג' ברכות הראשונות, שעולין ג"כ גי' שי"ן כנ"ל, ואז מצרה נעשת רצה ה' בעמך ישראל. וכשתאמר שים שלום, תכוין כי הם בראשי תיבות ב' שי"ן שי"ן הנ"ל, וגם כן ב' תיבות שים שלום שעולין בגימטריא ב' פעמים שי"ן שי"ן הנ"ל, ויתירים ו' יותר, והם נגד ו' שמות הנ"ל שהם הוי"ה וטדה"ד שלפניו, והוי"ה וכוז"ו שלאחריו, והוי"ה ג' ושם מצפ"ץ אלקים, ושם אדנ"י, עכ"ל.

ועצם הכוונות שייך למקובלים המכוונים כוונות, אבל משמעות הדבר

"מושכל", והיינו שהלומד הוא המושכל והמלמד הוא המשכיל והלימוד העובר מהמלמד לתלמיד הוא השכל. וכן כתב רבינו גם בפרשת קורח (ד"ה לו יאמר צוק ויודע).

וברגל מחנה אפרים (פר' ושלם ד"ה וישלם) מבאר באופן אחר, וז"ל: "יש שלש בחינות משכיל מושכל שכל, "משכיל" היינו האדם הרוצה להבין ולהשכיל איזה דבר, "מושכל" היינו אותו הדבר שרוצים להשכיל אותו, ו"שכל" היינו שבו משכילין מה שרוצים להשכיל". עכ"ל. והיינו שמבאר שהלומד הוא ה"משכיל" [ולא "מושכל" כדעת רבינו], ודבר החכמה הנלמדת הוא ה"מושכל" [ולא "שכל" כדעת רבינו], ושכל הוא המוח שעמו משכילים את דברי השכל. [וכתב הרמ"ק (שיעור קומה) השכל לפני שמשכיל ואחרי שמשכיל את המושכל, יעו"ש, מבואר מדבריו כדברי הדגל מחנה אפרים שהמושכל הוא הדבר חכמה].

ובמאור ושמש (פר' האזינו ד"ה לו תנומו) כתב באופן נוסף, וז"ל: "ומצאנו לחכמי האמת שתארו זה בשם שכל משכיל ומושכל, וכוננתם, כי השם הוא ה"שכל" הנעלם מכל רעיון, ותורתנו הקדושה היא ה"משכיל", שהיא משכלת את האדם ומלמדתו להדבק בהשכל, והאדם הלומד הוא ה"מושכל", שהוא נעשה מושכל על ידי התורה, שמדריכתו להקשר בהשכל הנעלם. עכ"ל. והוא קרוב

תניא, כשם שבלימוד עולים סברות לכאן וסברות לכאן, אבל הדיבור שאינו יכול להשתנות נקרא איתן, שפירושו דבר מוצק וקשה שאינו ניתן לשינוי. ואף שכתוב בדברי רבינו שאחר שהדיבור נאמר אי אפשר לתקנו, אולם כתוב בספרים שלפעמים תפלה אחת מעלה את כל התפלות האחרות, והוא מפני שברוחניות ניתן לתקן בבת אחת גם הרבה תפלות שנאמרו רק בדיבור בלי מחשבה.

ומבואר בתורת המגיד עוד בזה, שהמחשבה הוא בחינת כוח היולי, שהוא נקודת הריקבון וההעדר של כל דבר שבוזה כוח ההחלפה של דבר לדבר אחר, ומגרעין נעשה עץ על ידי כוח ההיולי שבריקבון הגרעין, [וכמ"ש בשיעורי פרי הארץ (קמ"א) ותורת המגיד (תנ"ה) בענין כוח היולי, ואכ"מ].

ביאורי ספרי החסידות בג' הבחינות 'משכיל מושכל שכל'

והנה יש שלשה בחינות "משכיל, מושכל, שכל", לשון זו מובאת במורה הנבוכים של הרמב"ם (ח"ב פ"ק ס"ט), ויש מביאים לשון זו כבר מהקליר, ומופיעה בהרבה מספרי המחשבה, ובספרי חסידות מובא כמה פירושים לג' בחינות אלו (ויגאו להקין), ורבינו מבאר שג' בחינות אלו הם, האדם שלומד שמלמד דבר חכמה לזולתו נקרא "משכיל", ודבר החכמה בעצמה נקרא "שכל", והמקבל החכמה מהמשכיל נקרא

ואין דברים בלי נשמע קולם, שכל מהותי רק חיבור ודביקות לה' ואיך משתמשים עמי לדיבורים אחרים, או לדיבורי תפלה שנאמרים רק בשפתיים בלי המחשבה, שגם זה בבחינת 'דברו אתי לשון שקר'.

ובתב השפת אמת (מנוכח תרמ"ד), וז"ל: 'דוד המלך עליו השלום נקרא 'נעים זמירות ישראל' (שמואל ב' כג ב), והוא נטע נטיעה זו של הלל והודאה תוך לבות בני ישראל, כמו שכתוב (תהלים קיא ב) 'אודה ה' בכל לבב', פירוש כשאמר דוד המלך עליו השלום שירה, לקח עמו כל לבות בני ישראל, כמו שכתוב (תהלים קט ב) 'ובתוך רבים אהללנו', 'בתוך' ממש, שהביא התעוררות בכל לב אנשי בני ישראל, עכ"ל. וכל פעם שיהודי מודה לה' דוד המלך עצמו מודה בכך.

על כל פנים נשמע מכל הספרים, שמדתו של דוד מדות המלכות עולם הדבור, והדיבור בעצמה הוא בחינת שכל דלית לה מגרמה כלום, כי אם מה שמושך חיות והארה מקדימת מחמחשבה, מדת המלכות רק יונקת ומקבלת מהמדרגות שמעליה, ומהות מדת המלכות שאין לה מעצמה מאומה, ומי שיש לו משהו מעצמו הוא אינו שייך למדת המלכות שהיא ביטול המוחלט. וכיון שכן, איך אומר הכתוב 'משכיל לדוד' שמשמע שקורא לדוד שהוא בחינת הדיבור 'משכיל', ובאמת הוא בחינת שכל ולא משכיל, הוא לא מלמד אלא כוח

יותר לדברי רבינו שמפרש שהמשכיל הוא המלמד והמושכל הוא התלמיד, אלא שמבאר שהשכל הוא ה' יתברך, שהוא השכל הנעלם מכל רעיון, ונותן לתווכ גם את זאת עם ביאור רבינו ששכל הוא החכמה, כי החכמה הוא נקודת הביטול לבורא שבה מתגלה ה'. ולפי איך שמבאר רבינו להלן את הכתוב 'משכיל לאיתן' מוכרח הביאור על פי דרכו.

'דברו אתי' - כל הדיבורים הם על ידי דוד המלך שמרכבה למדת המלכות

והנה חז"ל אמרו (פסחים ק"ו, ב) 'כל מקום שנאמר 'משכיל לדוד' על ידי תורגמן, ולבאורה צריך להבין מאין נלמד ככה, מה השייכות בין 'משכיל לדוד' למתורגמן, ויש מפרשים שתורגמן מבאר הדברים היטב, ולכן 'משכיל לדוד' המורה על הבנה יתירה הוא על ידי תורגמן, אמנם על פי הדברים הנאמרים מובן הענין, כי נודע דוד המלך עליו השלום מידתו הוא בחינת הדיבור, כמבואר לנו מה שאמר (תהלים קט, ג) 'דברו אתי לשון שקר', בתערומות יגיד, נגד פחותי הערך שמדברים 'אתי' ממש - שאני בחינת הדיבור - 'לשון שקר', אלו המדברים אלו שקר משתמשים בדוד המלך שהיה מרכבה למדת המלכות, ובאמת כל עצמי ובחינת דיבורי רק בדיבורי תורה ותפלה, ולזה רמז (טס פסוק ד) 'ואני תפלה', לשלול דיבורים אחרים, 'אין אומר

השלום לזולתו, נעשה הוא בחינת משכיל לזולתו, ושייך שפיר לומר 'משכיל לדוד', אמנם ביחס למדרגות שמעליו הוא בביטול ובבחינת מקבל, אולם כאשר הוא משפיע לכלל ישראל הוא נהפך לבחינת מתורגמן ונותן להם בבחינת נותן.

של שכל של ביטול, בנובר בשלשה בחינות משכיל מושכל שכל.

ולזה נתעוררו חז"ל כמתרצים ואומרים, 'כל מקום שנאמר 'משכיל לדוד' על ידי תורגמן', ונמצא בשאמר דוד המלך עליו

הַמְתַּאֲבֵל עַל יְרוּשָׁלַיִם זֹכָה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ

געגוע וציפיה לגילוי כבוד ה' בימי בין המצרים
והשייכות לבקשת 'וידע כל פעול' בראש השנה

הפחות בחלק זה, לא לנסות לברוח מהלכות בין המצרים על ידי כל מיני פטנטים וכבישים עוקפים, אף אם ניתן למצוא היתרים על פי הלכה, כדי שלא נאבד את נקודת ימים האלו.

בדורות עברו שהיו מחוברים בפנימיות הנפש לאבלות על חורבן הבית, גם אם לא התחברו לנקודה מעשית אחת של אבלות [באופן המותר על פי הלכה] לא הפסידו בכך את האבלות על חורבן הבית אבל אנו אם נפסיד נקודה מעשית בהלכות אבלות, השארת אמה על אמה שאינה מסוידת, לא לשמוע כלי זמר, אנו מפסידים את נקודת שייכותנו לחורבן הבית בכך. ואולי דרך השמירה על

יש לנהוג בהלכות המעשיים של האבלות על חורבן הבית מבלי לחפש להתחמק מכך

אנו בימי בן המצרים, קוינו שהשנה כבר לא ניפול לאבילות ימים האלו, שכבר נהיה בשמחתם, אבל כנראה שעדיין לא הגענו לאן שאנו צריכים להגיע ושקוינו להיות.

פעם היו הרבה יהודים שהיו מצרים ודואגים ובוכים על חורבן בית המקדש, וכיום חלק מהחורבן הוא שכבר יש מקור עינינו מלבכות על כך, ונשאר לנו גם את חלק החיצוני והמעשי של האבלות, ואם כן יש לנו להחזיק לכל

על כבוד ה' המחולל, והוא ממתין לרגע המיוחל שבו כבר יהיה גילוי כבודו יתברך, ושנשים יזכרו תכלית בריאתם 'כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר (ישעיה נג ז) 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו' וגו' (אבות פ"ו מ"ב), ואף שבשנה זו הרבה יהודים התעוררו והתרוממו, והרבה דברו על כבוד ה' בשנה האחרונה, אבל הרבה דברים עדיין חסר בהם כבוד ה'.

שייכות עבודת בין המצרים לבקשת 'וידע כל פעול' בראש

השנה

ובראש השנה בתחילת השנה בקשנו 'וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו', ועתה בשלושת השבועות אנו מבקשים שוב את אותו הדבר, אלא שבתחילת השנה התפללנו זאת עם תקוה שכבר יהיה זאת בשנה זו, ועתה בבין המצרים בקשה זו בבחינת מיצר ודואג, שכבר 'עבר קציר כלה קיץ ונאחנו לא נושענו' (ירמיה ס ז), עברה עוד שנה ולא הגיע עדיין ל'וידע כל פעול כי אתה פעלתו', אזי מבקשים זאת שוב בבכי ותחנונים.

ו'בל רודפיה השיגוה בין המצרים' (ארכה ב ז), ביאר המגיד ממעזריטש (עבודת ישראל מסעי וזכות) שכל רודפי י"ק, רודפי ה', יכולים בימים אלו של בין המצרים להשיג אותו, וי"ל בטעם הדבר כי זה לעומת זה

חיצוניות האבלות יפתח גם צוהר לפנימיות זו.

כבר הבאנו לעיל, שבשולחן ערוך (א"ח ס"ו ב פ"ג) כתב 'ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש', ואמר החידושי הרי"מ ש'מי שאינו ירא שמים, יש לו יותר להיות מיצר ודואג שיזכה ליראת שמים' (שפתי דליק לתשעה ע"ב), שיש לו להיות מיצר ודואג על חורבן עצמו. בכלל 'חורבן עצמו' שעליו יש לכל אחד להתאבל, זה כל המקומות שהאדם אינו מצליח לעבוד את ה' כראוי.

הטעם שכל שאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה

ואמרו חז"ל (תענית ז) 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה', ובדברות המגיד מאריך לבאר זאת למה חמור כל כך שלא להתאבל על ירושלים, ומבאר בשני אופנים וגוונים, ובאופן א' מבאר, שמי שאינו מתאבל על ירושלים, שלא מעניין אותו חורבן ירושלים, זה סימן שכל התורה והמצוות שלומד ומקיים אין זה לכבוד ה', שהרי אילו היה נוגע לו כבוד ה' איך יתכן שאינו מתאבל על ירושלים, ואם כן למה הוא בא לה' לבקש שכר על התורה והמצוות.

ולהיפך, אדם שמחפש תמיד את כבוד ה', מפעם לפעם מתעורר בצער

עלינו לטובה עם בנין הבית, וכבר מלפני כן, ואם בשנת תשפ"ד ביום שמחת תורה שהוא יום יחוד קוב"ה וכנסת ישראל, הגויים הזיקו והחריבו לנו, וגנבו מאתנו את שמחת תורה, בוודאי שמגיע לנו לעומת זאת שכבר יהיה בשנה זו תשעה באב שמח, בשמחה גדולה בבניין עולם, ועד עת הגאולה נשתוקק ונבקש ונתחנן שכבר יבנה הבית במהרה.

עשה האלקים, ואם בימים אלו רודפי השכינה הקדושה הצליחו להפילה לגלות, אם כן בוודאי שבימים אלו יש את היכולת להרים את קומת השכינה, לרוץ ולרדוף אחר ה' ולהשיג אותו.

וידוע שימי בין המצרים הם הכנה לימים נוראים, ואם כן עתה הזמן לבקש ולפעול שכבר נזכה לראש השנה הבא

